

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. V. Matrimonium potest in uno contrahentium esse Sacramentum, &
non in alio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum. Ergo dubium erat, an Ordines collati ante Baptisma validi forent, & ideo Pontifex mandat eos reiterari.

257. Certum videtur non valere.

Cap. x. de Presbyt. non baptiz.

Immo videtur certum, non valere: quia Concilium apud Compendium (& refertur eod. Tit. c. i.) absque mentione alicujus dubii simpliciter & absolute præcipit, dicens: Si quis Presbyter ordinatus, deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur. Ergo absolute judicavit istud Concilium Ordines non valere, qui conferuntur non baptizato; non alio utique fundamento, quam quia Baptismus est fundamentum omnium aliorum Sacramentorum, etiam quodammodo Eucharistiæ, quæ licet possit percipi à non baptizato, quia est Sacramentum permanens; tamen non potest ab eo confici, nec potest ab eo percipi, inquantum est Sacramentum transiens, id est, cum fructu, ut supra dictum est. Ergo consimiliter Sacramentum Matrimonii proprie dictum, quod transiens est, nequit recipi à non baptizatis; quamvis alioquin vinculum Matrimonii, quod etiam vocatur Matrimonium, & est Sacramentum permanens improprie dictum, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia, recipiatur à non baptizatis, in illoque permaneat, sed absque effectu gratiæ sanctificantis.

258. Matrimonium in jure aliquando sumitur improprie.

Et forte in cap. Veniens, Sacramentum conjugii non sumitur proprie pro Sacramento novæ legis; sed pro Sacramento improprie quale fuit Matrimonium in veteri lege; vel pro vinculo Matrimoniali, quod etiam est Sacramentum improprie, uti mox declaravimus. Colligitur ex eo, quod etiam in illo cap. enumeretur Sacramentum Ordinis Pontificalis, Sacerdotalis & Levitici veteris legis, quod constat non fuisse Sacramentum proprie dictum, sive signum efficax gratiæ ex opere operato. Ergo cap. Veniens, non opponitur communi sententiæ; maxime cum illa sententia, pro qua afferuntur hæ rationes, quæ possent videri oppositæ communi doctrinæ, à Pontifice rejiciatur, & per consequens etiam ipse rationes rejiciantur.

259. Aliquando lato.

C. 8. de Divort.

Quantum ad cap. Gaudemus; dicimus, in eo Matrimonium infidelium vocari Sacramentum late loquendo, inquantum aliquo modo designat seu significat unionem Christi cum Ecclesia. Et videtur loqui Innoc. de ipso vinculo Matrimoniali, remanente ex contractu Matrimonii; nam intentio ejus est definire, infideles, in gradibus ab Ecclesia prohibitis conjunctos, non debere separari, ut patet ex principio d. cap. Gaudemus in Domino. Et infra: Utrum pagani uxores accipientes in 2. vel 3. vel ulteriori gradu sibi conjunctas, sic conjuncti debeant post conversionem suam in simul remanere, vel ab invicem separari,

vi, edoceri per scriptum Apostolicum postulasti. Super quo taliter respondemus, quod cum Sacramentum conjugii apud fideles & infideles existat &c. Et infra: Fideles hujusmodi Matrimonialiter copulari libere possunt; & licet remanere conjuncti, cum per Sacramentum Baptismi non solvantur conjugia, sed crimina dimittantur. Ergo per conjugium intelligitur hic vinculum Matrimoniale; & non contractus Matrimonii, qui transit. Et quamvis intelligeretur contractus, & hic ipse in infidelibus est Sacramentum, sed late dictum, ut prius diximus; ergo nec hoc jus quidquam probat contra communem doctrinam, quæ solum negat in infidelibus Sacramentum Matrimonii proprie dictum, id est, collativum gratiæ sanctificantis ex opere operato.

Ex quo sequitur hoc corollarium; Matrimonia veteris legis, tamen si constarent eadem materiâ, formâ, & ministro; non tamen constant eodem suscipiente (& sic quodammodo nec eadem materiâ) cum suscipiuntur in nova lege debeat esse fidelis, id est, baptizatus, idque ex institutione Christi, qui voluit, ut primum omnium Sacramentorum locum teneret Baptismus, quod vitæ spiritualis, quæ per Sacramenta novæ legis vel confertur, vel augetur, janua est, teste Florent. in Decreto Eug. ibi: Primum omnium Sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est.

Quid ergo, dicit aliquis, si fidelis contrahat cum infideli, nonne Matrimonium illud in solo fideli erit Sacramentum novæ legis, secus autem in infideli? Pro responsione ponitur

CONCLUSIO V.

Matrimonium potest in uno contrahentium esse Sacramentum, & non in alio.

Duplex est casus, de quo hic disputatur. Primus jam statim fuit propositus, videlicet, an quando fidelis baptizatus, contrahit Matrimonium cum non baptizato, per dispensationem Pontificis, fidelis baptizatus suscipiat verum & proprie dictum Sacramentum Matrimonii. Alter casus est; quando uterque quidem est baptizatus, sed una pars non intendit ministrare, aut suscipere Sacramentum; sed solum civiliter contrahere, sicuti contraheret, si non esset baptizatus, aut si Christus Matrimonium non elevasset ad dignitatem Sacramenti; quaeritur, inquam, an etiam in tali casu, unus solus contrahentium suscipiat verum & proprie dictum Sacramentum Matrimonii.

Ad primum casum respondet Sanchez lib. 2. disp.

Resolutio 1. 2. disp. 8. n. 2. ex parte neutrius esse Sacramentum; quia, inquit, Matrimonium in utroque conjugis est unum numero Sacramentum, sicut est unum numero Matrimonium; ergo si in uno non est Sacramentum, nec erit in altero.

Hanc sententiam sequitur Vasquez disp. 2. de Matr. c. 4. n. 20. & c. 10. n. 113. Cujus rationem, inquit Pontius lib. 1. c. 6. n. 7. (ubi & ipse eam amplectitur) attingit idem Gab. Vasquez; quia alia Sacramenta, præter Baptismum, nisi à baptizatis recipi non possunt. Ut autem Matrimonium sit Sacramentum, oportet, ut uterque conjux baptizatus sit; nam non unius tantum corpus, consensus, & verba, sunt materia & forma, sed utriusque. Quare cum sit unum numero Sacramentum, & utriusque consensus, corpora & verba, componant unicam indivisibilem formam atque materiam, & ea non sit ex omni parte capax Sacramenti, fit ut nullatenus Sacramentum constare possit; id enim totum, quod adhibetur à contrahentibus, non est ex omni parte materia legitima Sacramenti. Quare eâ stante dispensatione, tantum maneret in ratione contractus. Ita Bas. Pontius.

Idipsum eodem fundamento, docet; tanquam rem certam, Castro Palao hic disp. 2. punct. 2. n. 11. citans præterea Gutierrez de Matr. c. 42. n. 4. & Coninck disp. 24. dub. 2. conclus. 6. qui addit aliam rationem; quia, inquit, solus contractus baptizatorum est elevatus ad esse Sacramenti: hic autem non est magis contractus baptizatorum, quam non baptizatorum. Ita Coninck. Vel, ut ait Castro Palao sup. Christus Dominus illum contractum ad esse Sacramenti elevavit, qui absolute & simpliciter contractus fidelis est; hic autem contractus non est simpliciter fidelis, cum etiam sit infidelis.

Sed hæ rationes, quamvis sententiam illam faciant probabilem, non tamen certam, meo iudicio. Unde oppositam satis solide, ut ait Herinx hic disp. 2. n. 14. docet Soto 4. disp. 26. q. 2. a. 3. in fine, Eckius in lib. Homil. Homil. 73. de Sacram. Aversa hic q. 1. sect. 6. §. His tamen non obstantibus, quos sequitur Hiquæus in suo Comment. 4. dist. 26. n. 56. ubi putat eam magis esse conformem nostro Doctori illâ dist. q. un. n. 15. ubi docet, ut vidimus Concluf. 3. dari duplicem formam partialem hujus Sacramenti, & per consequens duplex partiale Sacramentum.

Et probatur, inquit Hiquæus; quia fundamentum oppositæ sententiæ stat in opposito, quatenus putat Sacramentum Matrimonii esse unicum unitate indivisibilitatis. Secundò; consensus, ut procedit personaliter à quolibet conjugis, inducit obligationem

contractus passivam & activam ex parte ejus; ergo sic præcisè perficit Sacramentum in ipso; sed nihil deest ex parte baptizati, quin fiat contractus ejus signum sensibile, causans gratiam in ipso; quia est contractus legitimus, & Matrimonialis, quo transfert potestatem sui corporis in alium, & vicissim acquirit potestatem alterius per mutuum consensum; ergo perficit ex parte sua Sacramentum, quia ipse sibi ministrat Sacramentum, & non alter; licet non possit ministrare sine consensu concurrente ex parte alterius; quia nequit poni contractus legitimus, sine concursu utriusque. Sufficit ergo, ut sit baptizatus, & ponat contractum legitimum ex parte sua per verba expressum, contra hoc nullum sequitur inconueniens, supponendo contractum esse, aut fieri legitimum. Hæc ille.

Breviter ex Herinx supra; est verus Matrimonii contractus, subiectatus in persona capaci Sacramenti, in qua proinde est signum gratiæ. Confirmatur: quia potest unum signum efficiens duos, v. g. una Absolutio, super plures prolata, esse Sacramentum respectu unius, habentis omnia requisita, & non respectu alterius, qui in aliquo essentiali deficit.

Confirmatur 2. quia olim, dum pauci erant fideles, sic contrahere sæpè erat necessarium; & tamen idè non debebant fideles, sic contrahentes, carere gratiâ sacramentali.

Confirmatur 3. quia de facto sæpè fit, ut fideles contrahentes, etsi ambo recipiant Sacramentum, tamen defectu dispositionis, unus tantum recipiat gratiam; immo posset esse Sacramentum tantum ex parte unius, si videlicet alter non intendat Sacramentum suscipere, modò tamen saltem intendat alteri ministrare. Neque hæc ratione inconueniens est, quòd infidelis ministraret fidei Sacramentum, si non desit intentio. Ministraret namque Sacramentum capaci, uti cum tali contrahit. Sic enim posset etiam ministrare Baptismum non baptizatus. Neque Christus in Sacramento Matrimonii alios requisivit ministros, quam contrahentes. Hucusque Herinx.

Sed hæ omnes confirmationes non sufficiunt Bonæ Spei, ut assensum suum præbeat illi sententiæ. Hinc disp. 4. de Matr. n. 23. Respondet ad primam, disting. Assumptum. Potest unum signum & c. respectu unius, & non respectu alterius & c. esse Sacramentum, quod de materiali est essentialiter contractus duorum baptizatorum & c. nego Assumptum; nam repugnantia patet; Sacramentum quod potest esse unius tantum, concedo Assumptum. Sed Matrimonium quæ Sacramentum, de materiali est essentialiter talis contractus, ut contendimus. Hæc ille.

Sed aliud est contendere, & aliud probare, quod

265. Item ex Herinx & ex eod. confirmatur primò.

Secundò;

Tertiò;

266. Resp. Bonæ Spei ad 1. confirmatio nem.

267.

263. Item Castro Palao, citans Gutierrez & Coninck.

Ubi resolutio non est certa. Hæc Soto. Eckius. Aversa.

264. Oppositum probatur ex Castro.

Rejicitur.

quod contendimus. Contendit quidem id Bonæ Spei, sed non probat; unde eadem facilitate negatur, quâ asseritur; & si ipse affirmando probavit, ego negando reprobavi. Hoc ergo est quod quæritur; an Christus solum elevaverit ad rationem Sacramenti contractum duorum Baptizatorum, an verò omnem contractum baptizati legitimum. Petitur itaque principium, quando contra nos assumitur: Matrimonium, quâ Sacramentum in utroque conjugè, est essentialiter contractus duorum baptizatorum. Hoc enim à nobis negatur, nisi sic intelligatur: Matrimonium, quâ Sacramentum in utroque conjugè, est essentialiter contractus duorum baptizatorum; quâ autem Sacramentum in uno conjugè, est essentialiter contractus in uno baptizato. Unde sicuti tale Matrimonium non est simpliciter contractus fidelis seu fidelium, sed contractus unius tantum fidelis; sic etiam non est simpliciter Sacramentum, sed tantum respectu unius partis. Probandum ergo manet Bonæ Spei, & aliis Auctoribus, supra enumeratis, Deum non elevasse ad rationem Sacramenti, nisi Matrimonium inter duos baptizatos, ad rationem, inquam, Sacramenti, nequidem partialis.

268. Resp. Bonæ Spei ad 2. confirmationem.

Ad secundam confirmationem Herinx, Responder Bonæ Spei supra n. 24. Neg. Conseq. siquidem, inquit, non magis evincit, baptizatum istum debere recipere gratiam Sacramenti Matrimonii, quia sic contrahere sæpè est necessarium; quàm ipsum debere recipere gratiam Sacramenti Confirmationis, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, Ordinis & Extremæ Unctionis; quia illis carere, degendo inter infideles, sæpè, immo sæpissimè est necessarium: esse autem necessarium baptizato nubere infideli, nihil est aliud, quàm esse necessarium baptizato carere Sacramento Matrimonii.

Contra arguitur.

Sed contrà: disparitas est, quòd necessarium erat suscipere Matrimonium, & onera Matrimonii, absque gratia Sacramenti, summè utili ad sustinenda onera. Sicuti si foret necessarium alicui suscipere Ordines sacros, & non posset recipere gratiam Sacramenti, ad debitè Sacros Ordines exercendum, & servandam perpetuam continentiam, iis annexam.

269. Resp. ad 3. confirmationem.

Ad 3. confirmationem Herinx, Responder Bonæ Spei n. 25. Neg. rursus Conseq. quia, inquit, ex isto Anteced. non magis concluditur, Matrimonium esse Sacramentum ex parte baptizati, & hunc recipere gratiam Sacramenti Matrimonii, quàm non esse, nec hunc, nec alterum recipere gratiam Sacramenti Matrimonii; quia de facto nimis sæpè fit, ut fideles contrahentes, etsi ambo recipiant Sacramentum, tamen defectu dispositionis, neuter recipiat gratiâ, ex quo illud

concluderetur, si argumentum concluderet.

Sed contrà: ex isto Anteced. magis concluditur, Matrimonium esse Sacramentum ex parte baptizati, quàm non esse, quia ex parte baptizati non est defectus alicujus dispositionis necessariæ ad suscipiendum Sacramentum Matrimonii, sicut est ex parte non baptizati; & idèò baptizatus suscipit Sacramentum Matrimonii, secus non baptizatus; sicut quando uterque est baptizatus, idèò unus recipit gratiam, non alter; quia unus est dispositus, & alter ind dispositus. Et sicut sæpè fit, ut ambo fideles contrahentes non recipiant gratiam, defectu dispositionis; sic etiam fieri potest, ut ambo contrahentes non recipiant Sacramentum, defectu alicujus dispositionis, seu conditionis requisitæ ad valorem Sacramenti, v.g. defectu Baptismi aut intentionis conficiendi Sacramentum: si enim fieri potest, ut unus tantum fidelium suscipiat Sacramentum, eò quòd alter nolit illud suscipere, ut ibi docet Herinx; etiam consequenter fieri potest, ut neuter suscipiat, quia neuter vult suscipere; aut Sacramentum ministrare. Quod an per se fit, jam restat examinandum: nam ab eo dependet resolutio secundi casus sup. positi, quòd fideles possint, vel non possint separare rationem contractus, à ratione Sacramenti, ita ut validè contrahant Matrimonium, & non suscipiant Sacramentum Matrimonii.

Herinx supra n. 17. sic ait: Plurimi satis probabiliter negant, inter quos Suarez de Sacram. in genere disp. 13. sect. 2. Præpositus de Sacram. Matr. q. 2. dub. 4. n. 29. & valde mordicus Averfa q. 1. sect. 5. dicentes, debere constans esse, quòd non. Nihilominus satis mihi placet responso affirmativo, quàm tenet Vasquez 2. in 3. part. disp. 138. c. 5. Rebellus part. 2. lib. 2. q. 5. Bonnacina q. 2. de Matr. punct. 5. n. 4. Diana part. 3. tract. 4. resol. 255. & plures alii. Nam Christus institutione suâ non invalidavit contractum aliàs validum; sed ei in natura sua invariato, solum addidit dignitatem Sacramenti, quando scilicet adfuit reliqua, ad rationem Sacramenti generaliter requisita, v.g. intentio &c. Et ob hoc contractus, initus ab infidelibus, non est Sacramentum, defectu Baptismi prærequisiti, quàmvis alioquin sit contractus validus. Idem ergo est de fidelibus, si absit intentio Sacramenti, si ve adfit intentio contraria. Et quamquam Christus potuisset aliud voluisse, cum tamen id non satis constet, standum est pro valore actûs, aliàs ex natura rei subsistentis.

Confirmatur, quia (ut testatur Bass. Pontius lib. 1. de Matr. c. 9.) id observant Inquisitores in judaizantibus, qui prius solent secreto contrahere, ut postea coram Parocho certius rationem Sacramenti excludant: quorum

rum tamen Matrimonium nunquam invalidum judicatur. Hucusque Herinx.

272. *Probatur*
per negant
ex Bonæ Spei
quis arguit
Herinx falsum
supponit.
Quem rejicit Bonæ Spei supra n. 9. & Respondet, supponi falsum, videlicet posse abesse intentionem Sacramenti Matrimonii, vel posse adesse intentionem illi contrariam, posita legitimâ intentione contractûs validi maritalis inter baptizatos, prout abesse potest Baptismus à contractu maritali valido infidelium: est enim evidens disparitas in eo, quod intentio legitima Sacramenti Matrimonii aliud non sit ex Christi institutione, quam legitima intentio contractûs validi maritalis inter baptizatos, ut vel ipse Herinx discursu suo fatetur, dicens, *Christus institutione sua contractui alias valido, in natura sua inserviat, solum addidit dignitatem Sacramenti: infero, ergo ubicumque est; Sacramentum Matrimonii est; ergo ubicumque est intentio legitima ad talem contractum, est intentio legitima ad Sacramentum Matrimonii; ergo supponit falsum &c.* Baptismus verò infidelium aliud omnino est ex Christi institutione, quam contractus maritalis, validè initus ab infidelibus; unde mirum non est, si contractus defectu illius, non sit Sacramentum Matrimonii. Ad id verò, quod addit, Respondet, satis constare ex propria ejus statim allatâ confessione, Christum aliud voluisse. Hæc Bonæ Spei.

273. *Definitio*
Herinx.
Sed quæ propria illa Confessio, statim allata? Hæc, inquis, *Christus institutione sua &c.* Nunquid hæc tota confessio? Ecce verba, quæ silentio præteristi, ubi maximè ea exprimere debuisses: *Quando scilicet adsumt reliqua, ad rationem Sacramenti generaliter requisita, v. g. intentio &c.* Si isthæc benè expendisses Bonæ Spei, procul dubio vidisses, Consequentiam tuam non valere: *Ergo ubicumque est (contractus aliàs validus) Sacramentum Matrimonii est.* Planè Sacramentum Matrimonii est, quando adsumt reliqua (ut dicit Herinx) *ad rationem Sacramenti generaliter requisita, v. g. intentio &c.* Sed quia intentio deesse potest, idèd fieri potest, ut alicubi sit contractus, aliàs validus, ubi tamen non est Sacramentum Matrimonii. Itaque Herinx discursu suo minimè fatetur, intentionem legitimam Sacramenti Matrimonii, aliud non esse ex Christi institutione, quam legitima intentio contractûs validi maritalis inter baptizatos; sed fatetur suo discursu, insuper necessariam esse intentionem conficiendi Sacramentum.

Quod autem ait Bonæ Spei: *Supponi falsum, scilicet posse abesse intentionem Sacramenti Matrimonii, vel posse adesse intentionem illi contrariam &c.* hoc probandum est; alioquin eodem jure ego dicam: falsum est, non posse abesse intentionem Sacramenti Matrimonii &c.

Probatur, inquis, quia jam à Christo factâ legitimi contractûs maritalis inter baptizatos elevatione ad esse Sacramenti, impossibile est, rationem Sacramenti ab illo contractu legitimo separari, sive intendere contractum, quem Christus ad esse Sacramenti elevavit, & non intendere Matrimonii novæ legis Sacramentum, quandoquidem hoc re ipsâ solum fit contractus, quem Christus ad esse Sacramenti elevavit: ergo &c. Ita Bonæ Spei.

Sed quis non videt, esse petitionem principii? Nam hoc est quod queritur, an hoc re ipsâ solum fit contractus, quem Christus ad esse Sacramenti elevavit: ex quo autem hoc probatur? An fortè ex aliqua Scriptura, aut aliquo Concilio, vel ex jure Divino, aut jure Canonico?

275. Planè, reponit quispiam ex Conciliis Florent. & Trident. quæ absolute definiunt, Matrimonium fidelium esse Sacramentum, neque ostendi potest aliqua ratio, hoc vel illud Matrimonium excipiendi.

Respondeo: ratio in præsentia est, quia Conc. Florent. postulat intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, quæ intentio in casu nostro deficit. Porro quod hoc ipso etiam deficiat intentio faciendi contractum, ex quo Concilio, aut ex quo jure probatur? Nonne Aliqui docent, Matrimonia clandestina fidelium ante Trident. fuisse valida in ratione contractûs, & non in ratione Sacramenti? Similiter Plures docent, Matrimonium per procuratorem esse firmum & legitimum in ratione contractûs, non tamen esse Sacramentum.

Atque hoc est fundamentum, ob quod Basil. Pontius lib. 1. c. 9. n. 3. existimat, nostram sententiam probabiliorè; quia, inquit ille, non invenio fundamentum aliquod, neque in Patribus, neque in Conciliis, neque etiam in unanimi DD. fidelium opinione, unde deducamus, ita elevatum esse à Christo contractum Matrimonii ad rationem Sacramenti, ut si Sacramentum non sit, contractus non sit. Quàmvis enim non possit esse Sacramentum Matrimonii, sine ratione contractûs, cum legitimus Matrimonii contractus sit materia & forma ejus Sacramenti; at nulum fore contractum concurrentibus omnibus, quæ necessaria sunt ad valorem contractûs, ex eo quod non sit Sacramentum, non rectè colligitur.

Exigo enim ab his Doctores, unde colligant, eo modo factam à Christo institutionem, cum eorum assertio ex institutione dependeat? Eam enim non exprimunt Concilia, neque insinuant, ut notum est; & præterea, non pauci Doctores antiqui tenuerunt, Matrimonia clandestina inter Fideles contracta, esse quidem firma in ratione contractûs, care-

R f re

274.
Probatur
falsitas sup-
positi.

Sed petitur
principium;

275.

Quare ali-
quod Matrimo-
nium fide-
lium non
fit sacra-
mentum

276.

Probatur
nostra Con-
clusio ex
Pontio.

re tamen ratione Sacramenti. Et multò Plures docuerunt Matrimonium inter absentes, & per procuratorem, esse firmum & legitimum, non tamen Sacramentum: & non pauci Recentiores indicant, eam opinionem adhuc post Concilium Trident. esse valde probabilem. Non est ergo aliquis communis sensus DD. unde colligatur, rationem contractus inseparabilem esse à ratione Sacramenti inter fideles. Hæc ille.

277.
Altera præ-
batio ex eod.

Et n. 4. addit alterum fundamentum; quia ubi jus non exprimit, contractum Matrimonii esse invalidum, censendus est validus in utroque foro, ex Joan. 22. in Extravag. Antiqua, cum communi DD. sententia. Nullum autem jus exprimit contractum Matrimonii, celebratum etiam cum intentione non conficiendi Sacramentum, esse invalidum.

278.
Probatur 3.

Denique (inquit n. 5.) habemus pro nostra sententia tacitum consensum Ecclesiasticorum Judicum. Nam illi qui apud nos post Baptismum ad Judaismum deficiunt, Matrimonium contrahunt sine intentione faciendi, quod facit Ecclesia. Ut enim Inquisitorum testimonio constat, prius illi privatim in suis domibus solent Matrimonia contrahere, & postea fingunt se in facie Ecclesiæ contrahere, & tamen sine ulla intentione contrahendi more Christiano, quem potius irrident. Cum quæ hæc certissimè in judicio consent, nunquam Inquisitores, neque in Hispania, neque extra Hispaniam Episcopi, Inquisitorum ordinario munere fungentes, judicarunt illos separandos, aut iterum debere conjugium contrahere; cum tamen si ex defectu ejus intentionis deficeret ratio contractus, deberent iterum contrahere, vel possent validè alteri nubere. Hucusque Pontius.

279.

Respons.
Præpositi ad
3. probatio-
nem.

Sed ad hoc ultimum respondet Præpositus supra n. 35. ea Matrimonia esse irrita, & si probari possint, contrahentes posse ad secundas nuptias transire: quòd si hoc non permittatur, oritur ex eo, quòd Judices Ecclesiastici, vel Inquisitores, in praxi aliam sequantur sententiam, quæ suâ probabilitate non caret. Addeæ nullam utilitatem posse provenire ex eo, quòd secundas nuptias permitterentur inire cum eas simili modo inirent.

Alia respon-
sio ex Aver-
sa.

Aliter responderi Averfa sup. quòd praxis illa Ecclesiasticorum Judicum solum suadeat, in foro externo præsumi intentionem sufficientem; id est, intentionem conficiendi Sacramentum, casu quo aliter non possint validè contrahere. Putant namque Adversarii illas intentiones esse contrarias: *Volo contrahere Matrimonium*, & *Nolo conficere Sacramentum*; adeoque vel confici Sacramentum, si prior intentio prævaleat, id est, si ita volo contrahere Matrimonium, ut si scirem, me non posse id

facere, nisi simul conficiendo Sacramentum, equidem vellem contrahere; aut certè contractum esse invalidum, si posterior intentio prævaleat, id est, si ita nolim conficere Sacramentum, ut si scirem, me non posse cum tali intentione validè contrahere, equidem nolim conficere Sacramentum.

Hinc consequenter asserit Præpositus supra n. 33. eos, qui cum ignorantia sui Baptismi, & ignorantia Sacramenti Matrimonii, contraherent Matrimonium, bonà fide existimantes se tantum facere contractum civilem; nihilominus conficere Sacramentum; quia unumquodque contrahens, nisi contrarium sufficienter intendat, solet contrahere juxta exigentiam suæ conditionis, & hoc confusè intendit non quidem in actu signato, ut dicitur, sed in actu exercitio; cum ergo tales ex suppositione sint baptizati, velut Matrimonium confusè contrahere, secundum exigentiam Matrimonii baptizatorum, quòd sufficit, ut censentur velle Matrimonium in ratione ceremoniæ sacræ, & censentur velle facere quòd facit Ecclesia.

Si objicias: voluntas non fertur in ea, quæ sunt omninò incognita. Respondet n. 34. voluntatem non esse ad incognita, ut inde oriatur aliqua obligatio; qui enim contrahit, quovis modo se intendit obligare ad ea, quæ non novit: si verò ex aliqua conditione actus non oriatur nova obligatio, licet illam conditionem non noverit, potest ceteri eam velle, quatenus censetur velle contrahere juxta suam conditionem, ex qua conditione subjectus urgit in contractum esse sacramentale. Hæc ille.

Cui si rursum opponas: intentio, quæ quæ vult non recipere Sacramentum, non est contra substantiam Matrimonii; ergo illud non irritat.

Respondet n. 36. non esse contra substantiam Matrimonii, loquendo in genere, & præstatà ejus naturâ, unde non semper illud irritare; esset tamen contra substantiam contractus, prout, juxta institutionem Christi, est elevatus ad esse sacramentale respectu subiecti capâcis.

Arguis 3. Ergo qui metu mortis in validè contrahit Matrimonium, peccat mortaliter, quia conficiendo Sacramentum, quòd est mortale sacrilegium in aliis Sacramentis.

Respondet: non esse mortale, univèrsim loquendo, proferre verba formæ Sacramenti, non conficiendo Sacramentum: si enim aliquis metu gravi alium adigat ad proferenda verba formæ Baptismi, proferens non peccabit mortaliter, etiam si non conficiatur Sacramentum; nisi alius adigat in contemptum Religionis Christianæ, cujus ritus & formæ

Sacramentorum velit ludibrio exponere. Cum ergo in Matrimonio variis de causis aliquis possit adigi ad proferenda verba, vel edenda signa expressiva consensûs, nec tamen ei expediat interius præbere consensum, vel etiam non possit præbere legitimum, potest sine peccato, ad grave malum evitandum, proferre verba &c. licet non contrahat, vel Sacramentum conficiat; quod multò facilius in præsentia materia potest contingere: nam moraliter loquendo aliquis non faciliè adigetur, ad formas aliorum Sacramentorum proferendas, quarum prolatio, juxta communem modum humanæ conversationis, non videtur utilis ad grave malum evitandum: signa verò, consensûs Matrimonialis expressiva, adhuc sæpè possunt esse utilia: poterunt ergo sine peccato usurpari materialiter, etiã sine intentione ulterius consentiendi, vel etiam si sciatur consensum hîc & nunc non esse legitimum.

Quin imo putat prædictus Auctor non esse mortale, hujusmodi verba proferre, vel edere signa, tamen si desit justa causa, & periculum gravioris mali.

Discrimen autem assignat inter formas aliorum Sacramentorum, & formam hujus Sacramenti; quòd alia Sacramenta habeant certam verborum formam, jure divino præscriptam, quæ extra consecrationem Sacramentorum communiter in humana conversatione adhiberi non solet, & proinde illa uti extra Sacramenta continet gravem irreverentiam erga Sacramentum: signa verò, quæ possunt esse expressiva contractûs Matrimonialis, ex hominum institutione solent ad varios alios fines in humana conversatione adhiberi, v. g. illa verba: *Accipio te in meam*, possunt etiam juxta hominum consuetudinem adhiberi, solum ad declarandam benevolentiam, item ad facietam recreationem cum aliqua; unde nisi informentur interiori consensu, non censentur forma hujus Sacramenti, & proinde non potest dici fieri injuria Sacramento, si hæc verba etiam ad alios fines, vel joci causâ usurpentur. Hactenus Præpositus. Vide quæ de hac re nos diximus Disp. 1. Sect. 7. Conclus. 14. & infra adhuc redibit proprius locus de eadem controversia tractâdi.

Saltem ex jam dictis bene ostenditur, illa argumenta non convincere omnino nostram sententiam; immo nullatenus probatur, supposito, quòd Christus omnem prorsus contractum maritalem fidelium, quacumque intentione fiat, elevaverit ad dignitatem Sacramenti. Sed hoc restat Adversariis probandum.

Probat autem Præpositus supra n. 29. Constat Christum Dominum evexisse ad rationem Sacramenti contractum civilem Matrimoniale baptizatorum, & non apparet, quòd reliquerit liberæ contrahentium voluntati, ut contractus eorum eam rationem

participaret, vel non participaret; ergo &c. Respondeo: apparet omnino; quia certum est, quòd Christus; præter materiam & formam Sacramenti; requisiverit intentionem ministri faciendi, quod facit Ecclesia, unde non valet Baptismus, tamen si puer abluatur, cum prolatione istorum verborum: *Ego te baptizo* &c. si minister non intendat facere, quod facit Ecclesia, & tamen Christus instituit illam ablutionem, cum istis verbis, Sacramentum novæ legis.

Nec valet dicere: ille Baptismus non est validus; ergo nec ille contractus erit validus; Negatur quippe Conseq. disparitas est; quòd ille Baptismus (idem est de aliis Sacramentis) antecederet ad Christi institutionem nullum habebat valorem (nisi abluendi sordes corporis, quem etiam tali casu retinet) uti habuit contractus Matrimonii. Unde Baptismus esse validum, formaliter est idem (ut ait Herinx supra) quòd esse Sacramentum, sive quòd esse certum sacrum signum, à Christo institutum; neque alius est in eo valor, quàm esse Sacramenti. Porro contractum Matrimonii esse validum, non est formaliter idem, quòd esse Sacramentum, ut patet in infidelibus; non apparet autem, quòd Christus illum valorem voluerit auferre, elevando contractum fidelium ad dignitatem Sacramenti.

Secundò argumentatur Præpositus supra: Ab initio Ecclesiæ additi sunt certi quidam ritus sacri in celebratione Matrimonii, ut patet ex Epist. Evaristi ad Episcopos Africanos, & ex Concil. Carthag. 4. cap. 13. quod non videtur aliunde provenire, quàm ex eo, quòd Matrimonium sit Sacramentum; atqui ex intentione Ecclesiæ illi ritus sunt adhibendi omni Matrimonio; ergo Ecclesia videtur tacitè sentire, omne Matrimonium fidelium esse Sacramentum. Consequentia probatur; si ratio contractus civilis separari posset à ratione Sacramenti, id videretur posse fieri liberâ contrahentium voluntate, etiam sine culpa. Unde enim colligi potest, quod teneantur contractum inire, etiam in ratione Sacramenti? Et unde colligi potest, quòd Christus Dominus permiserit validè iniri civilem contractum, sine receptione Sacramenti, & voluerit nihilominus, hanc rationem semper conjungi contractui Matrimonii in baptizatis? Quòd si absque culpa contrahentes possint velle inire contractum civilem, non suscipiendo Sacramentum, unde tam rigidè Ecclesia vult hos ritus adhiberi? Certè pro contractu merè civili, Ecclesia non instituit ceremonias sacras. Hæc ille.

Respondeo; Ecclesia instituit ceremonias sacras pro contractu, qui debet esse Sacramentum. Illud autem debitum colligunt aliqui ex sensu communi & usu, ac ex eo quod idcirco Ecclesia in contracturis requirit statû gratiæ. Sed

R r 2

lium quod. cumque ad dignitatem Sacram.

Reprobatur;

286.

Præcluditur evasio.

287.

Secundum arg. Præpositi.

288.

Matrimonium fidelium debet esse Sacramentum.

284. Quæ pro-
rius sacra-
mentum
Matrimonii
sunt inveni-
tione, quæ
formis aliis
sacramenti
est. Præposi-
tus.

285. Probatur ex
Præposi-
tus. Christum
Dominum
evexisse ad
rationem
Sacramenti
contractum
civilem Ma-
rimoniale
baptizatorum
& non apparet,
quòd reliquerit
liberæ contrahen-
tium voluntati,
ut contractus eorum
eam rationem

Trident.

Sed ubi, interrogat quispiam, Ecclesia requirit statum gratiæ? An fortè in Conc. Trid. sess. 24. in Decreto de Refor. Matr. c. 1. ubi sic ait: *Postremo sancta Synodus conjugum hortatur, ut antequam contrahant, vel saltem triduo ante Matrimonii consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pie accedant?* Verùm hæc verba solum continent consilium de re meliori, ut patet ex ly *Hortatur*. Deinde potest fieri contractus Matrimonii, multis diebus ante consummationem, & tamen satisfaciunt conjuges, si triduo ante consummationem Matrimonii confiteantur; ergo illa Confessio non prærequiritur ipsi contractui, qui tamen solus est Sacramentum. Denique, certum est, sufficere ad dignam susceptionem hujus Sacramenti, Contritionem Charitate perfectam.

Sufficiat ergo sensus communis, & usus communis omnium timoratorum, qui ante contractum Matrimonii solent confiteri, aut saltem per Contritionem procurare statum gratiæ; idque quia apprehendunt, se debere suscipere, & administrare Sacramentum. Et sanè quæ ratio separandi Sacramentum à contractu, cum æqualis insolubilitas oriatur ex nudo contractu inter baptizatos?

289. *An possit dari casus, in quo expediat separare contractum à Sacramento.*

Dices, fieri potest, ut contrahentes habeant conscientiam peccati mortalis, immo in ipso contractu mortaliter peccent; v. g. si contrahant in vitis parentibus, quando alioquin tenebantur eos consulere: nonne tunc consultum foret, separare rationem contractus à ratione Sacramenti? Sic enim non peccarent peccato sacrilegii, & aliunde nullum fructum sperare possunt ex tali Sacramento, cum Sacramentum Matrimonii non revivificat.

290. *l. 4. & 5. ff. de LL.*

Respondeo; *Ex his, quæ fortè uno aliquo casu accidere possunt, jura non constituuntur.* l. 4. ff. de Leg. Nam ad ea potius debet aptari jus, quæ & frequenter & facile, quam quæ per arduum eveniunt. eod. l. 5. Ergo non obstante illo particulari casu, rectè potuit Deus velle, ut semper ratio Sacramenti conjungeretur contractui Matrimoniali, & ne possent licitè contractum à Sacramento separare; estd alioquin separatio foret valida. Præsertim cum in casu proposito tota malitia oriatur ex mala voluntate contrahentium, qui deberent non contrahere Matrimonium & sic evitarent, si vellent, utrumque peccatum.

An tunc liceat separatio.

Et reverà non constat, tales unquam voluisse contractum à Sacramento separare, parum curantes, duplici an unico peccato peccent, dummodo habeant suum intentum. Ergo propter eos non debuit Christus permittere illam separationem, cum, ut dictum est, etiam facta separatione, adhuc peccent. Sin autem aliunde conjuges sint in malo sta-

tu, vel abstineant à contractu, vel eliceant Contritionem Charitate perfectam, saltem putatiam, sicuti possunt cum gratia Dei, & non peccabunt; immo accipient gratiam Sacramenti, si saltem attriti fuerint supernaturaliter. Porrò de his, qui sunt in bono statu, non est dubitandum, quin velint conficere Sacramentum; nemo quippe censetur, seipsum sponte velle privare gratiâ sacramentali tam utili, immo quodammodo necessariâ, ad congruè sustinenda onera Matrimonii, quam sine ullo suo incommodo potest accipere.

Atque ut non effet præcepti divini illa conjunctio contractus cum Sacramento, saltem est præcepti Ecclesiæ, cum sit moris in Ecclesia illa nunquam separare; & idèd Ecclesia adhibet ceremonias sacras. Sicuti ergo, qui baptizatur in Ecclesia Latina formâ Grecorum, peccat mortaliter, licet Baptismus certò valeat; quia facit contra consuetudinem obligantem Ecclesiæ Latinæ in materia gravi, ita etiam, qui separat contractum Matrimonii à Sacramento, posset peccare graviter, tametsi contractus certò valeret, quia facit contra consuetudinem Ecclesiæ obligantem in materia gravi.

Ultimò probat suam sententiam Præpositus sup. Patres nunquam vel leviter indicant, contractum Matrimonii posse separari à ratione Sacramenti inter fideles; sed è contrario videntur absolute pronuntiare, illud esse Sacramentum, & nominatim Aug. de Bonis conjugali c. 24. docet, in populo Dei bonum nuptiarum esse in sanctitate Sacramenti, quod loquendi formâ videtur designare, omne Matrimonium fidelium esse Sacramentum. Hæc ille.

Respondeo; ideo sancti PP. nunquam vel leviter indicant, contractum Matrimonii posse separari à ratione Sacramenti inter fideles; quia, ut jam statim dictum est, illa separatio est illicita, & non constat, unquam fuisse factam; an autem si fieret, valeret, Patres nunquam disputarunt; & hinc bene dicit D. August. in populo Dei bonum nuptiarum esse in sanctitate Sacramenti, quia omne Matrimonium fidelium debet esse Sacramentum, & communiter est Sacramentum.

Ex jam dictis satis patet, quòd non debet esse constans sententia Adversariorum, videlicet nullatenus posse fieri ex intentione contrahentium, ut inter Christianos baptizatos contrahatur validum Matrimonium, quod non sit etiam Sacramentum. Miror autem pro hac sententiâ citari communiter Suarez, qui reverà eam non docet, sed hanc controversiam relinquit indecisam, ut liquido constat ex ejus verbis, quæ hic subscribo: Atque hinc colligi potest, quid dicendum sit in illo casu

casu de Matrimonio, si contrahentes, cum sint baptizati, velint facere contractum, non tamen Sacramentum. Nam si hæc posterior voluntas procedat ex privato errore, quo existimant, Matrimonium non esse Sacramentum; tamen re ipsa velint Matrimonium contrahere eo modo, quo Christus instituit, vel quo, juxta Dei voluntatem & ordinationem, contrahi debet, tunc ille error particularis non excludit sufficientem intentionem ad faciendum Sacramentum; quia ad hoc sufficit illa voluntas universalis, & altera particularis non proprie est ex affectu & intentione non faciendi Sacramentum, sed solum ex errore: quia putant in re ipsa, nullum esse Sacramentum. Si autem illa voluntas revera sit proprie intentio & affectus separandi, quantum in ipsis est, rationem Sacramenti a ratione contractus, vel ut Matrimonium non sit indissolubile, vel propter aliam similem ineptam rationem, tunc revera non fieret Sacramentum, quia deest necessaria intentio. An vero validum esset tale Matrimonium in ratione contractus, alterius est considerationis.

Quidquid ergo circa hoc dicatur, probatur illud primum; quia vel ratio contractus est in re ipsa separabilis a ratione Sacramenti inter tales contrahentes: & sic cum ipsi intendant, illa duo separare, & utrumque pendeat ex eorum intentione nihil obstat, quod minus re ipsa separentur: aut non possunt in re separari post Christi institutionem: & tunc valor contractus pendet intrinsece ex Sacramento, comparatur enim ad illud, ut effectus ad causam, seu ut res ad Sacramentum: ergo oportet, ut intentio Sacramenti ante omnia præcedat, alioquin nihil fiet, sicut dicebamus de intentione Baptismi, & effectus ejus. Qui vero intenderent facere Sacramentum, non autem contractum Matrimonii, nihil etiam facerent, quia illa posterior intentio, non tantum est circa effectum sed etiam circa materiam Sacramenti, quam destruit. Hucusque Suarez.

Quis jam non videt verum esse quod antea dixi, scilicet hunc Auctorem controversiam, de qua hic tractamus, relinquere omnino indecisam? Unde ergo fit, quod Adversarii Suarium citent pro sua sententia, nisi quia propriis oculis Suarium non legerunt? Bene de hujusmodi dici potest, quod Christus de Phariseis dixit Matth. 15. v. 14. *Sinite illos: cæci sunt & duces cæcorum: cæcus autem si cæco ducatur præstet, ambo in foveam cadunt.*

Porro sententiam nostram clarissime docet Villalobos 1. part. Sum. Theol. tract. 13. diff. 6. n. 4. ubi sic ait: La duda es, si en este caso sería Matrimonio, coma es entre los Gentiles, ya que no fueſſe Sacramento? San-

chez dize, que no lo sería, porque en la ley nueva, junto Christo inseparablemente la razon de Sacramento, con el contrato Matrimonial. Mas esto no lo prueba, ni lo puede provar, como dize Rebello, el qual tiene la opinion contraria, y dize, que sería Matrimonio, mas no Sacramento, porque el contraer debaxo desta condition, aunque sería gran pecado, no es contra la substancia del Matrimonio, al qual Christo añadió la razon de Sacramento, y assi queda debaxo de contrato natural, como el de las Moros, y otros infideles. Ita hic Auctor.

Sed dicit aliquis: Omne Matrimonium fidelium consummatum, est omni casu indissolubile, idque ob rationem Sacramenti.

Respondeo: non idem; sed quia est fidelium seu baptizatorum; cum etiam conjugium infidelium, eo ipso, quod baptizantur, fiat omnino insolubile, & tamen non fiat propterea Sacramentum, ut edissero Concl. seq. quæ talis est:

CONCLUSIO VI.

Matrimonium infidelium non est Sacramentum, quod uterque baptizetur; sed neque quod prior consensus postea renovetur.

Suppono cum communi sententia, Sacramentum Matrimonii competere primo contractui eorundem conjugum & nulli alteri. Pater; quia Sacramentum Matrimonii non potest competere, nisi contractui Matrimonii; sed solus primus contractus eorundem conjugum, est verus contractus Matrimonii; ergo &c. Probatur Minor ex definitione contractus Matrimonii: Consensus maris & femine, signo externo expressus, quo jus perpetuum tradunt in mutua corpora ad usum conjugalem; jam autem posito primo contractu Matrimonii, vir non habet potestatem seu jus corporis sui, sed mulier; & mulier non habet potestatem seu jus corporis sui, sed vir, teste Apostolo 1. Cor. 7. v. 4. Ergo posito primo contractu Matrimonii, vir non potest amplius tradere potestatem corporis sui mulieri, neque mulier potestatem corporis sui viro; ergo secundus contractus, quem attentant eidem conjuges, dicentes rursus: *Ego te accipio in meam & Ego te accipio in meum*, non est verus contractus Matrimonii, quia per illum non datur nova aliqua potestas, sed tantum est renovatio fidei, antea data, seu promissio servandæ fidei. Velut dum Religiosus aliquis renovat vota Professionis, non dicitur rursus profiteri; quia Professio significat traditionem sui in jus Ordinis

R 3 dinis

295. Objeccio:

Solvitur;

802

296.

Sacramentum Matr. soli primo contractui eorundem contrahentium competit.

1. Cor. 7.